

Kol 1, 3-14 - 24. søndag efter trinitatis

Kol 1, 3-14

v3 Vi takker altid Gud, vor Herre Jesu Kristi fader, når vi beder for jer; v4 for vi har hørt om jeres tro på Kristus Jesus og om jeres kærlighed til alle de hellige, v5 udsprunget af det håb, som venter jer i himlene. Det har I hørt om i sandhedens ord, evangeliet, v6 som nu er hos jer, sådan som det i hele verden bærer frugt og vokser, ligesom også hos jer, fra den dag I hørte det og lærte Guds nåde at kende i sandhed. v7 Sådan har I lært det af vor kære medtjener, Epafras, som er en trofast Kristi tjener for jer, v8 og han har også fortalt os om jeres kærlighed i Ånden. v9 Derfor har vi heller ikke, siden den dag vi hørte om det, holdt op med at bede for jer. Vi beder om, at I med al visdom og åndelig indsigt må få fuld kundskab om Guds vilje, v10 så I kan leve, som Herren vil det, på alle måder ham til behag, og bære frugt med alle gode gerninger, vokse i kundskab om Gud v11 og styrkes med al kraft ved hans herlige magt til al udholdenhed og tålmodighed.

v12 Tak med glæde vor Fader, som har gjort jer duelige til at få del i de helliges arv i lyset. v13 Han friede os ud af mørkets magt og flyttede os over i sin elskede søns rige; v14 i ham har vi forløsningen, syndernes forladelse.

Paulus taler i denne korte epistel om mange stykker, og især om tro, kærlighed, tålmodighed, taknemlighed. For han er overstrømmende rig, når han skal tale om sådanne ting, som den, der var et udvalgt Guds redskab, sådan som Gud selv kalder ham i ApG 9, 15, det vil sige, den allerbedste prædikant, han har haft på jorden. Men især kommer hans overstrømmende rigdom til syne, når han begynder at udvikle evangeliets eller den kristne tros hovedstykke og ophøjer Kristus så højt både med hensyn til hans rige og hans person, som den, der er ét og alt i sin kirke, Gud, Herre, hoved, mester, eksempel, og hvad godt og guddommeligt man kan nævne og berømme.

I begyndelsen roser han kolossenserne og taler om, hvordan han har hørt et såre godt rygte om dem, at de har tro på Kristus og kærlighed til alle hellige. At de desuden holder fast ved det evige livs håb, som allerede er henlagt til dem i himlene. Det vil sige, at de er retskafne kristne, som ikke lader sig føre bort fra det rene Guds Ord, men alvorlig hænger fast derved og med gerninger og gode frugter beviser, at de har den rette tro, idet de øver kærlighed mod de fattige kristne og for Kristi skyld, i håbet om den forjættede salighed, har lidt meget. Han fremstiller dem altså som et spejl og et forbillede på hele det kristne liv.

Derpå går han videre og siger: Fordi jeg har hørt dette om jer, så har jeg glædet mig hjertelig over, at I har gjort en så god begyndelse. For det synes, som om han ikke selv har prædikeret for dem fra først af, ligesom han nedenfor i kap. 2, 1 taler om, at han har en stor kamp for dem og andre, som ikke har set ham personligt. Og også i vor tekst giver han til

kende, at de har lært evangeliet og Kristus at kende af Epafras, hans medtjener. Og derfor beder jeg også stedse for jer, siger han videre, at I sådan må fortsætte, tiltage og blive bestandige deri. *For han ser og véd, at sådan bøn og formaning altid er fornøden for de kristne, så de må blive bestandige og urokkelige i den begyndte tro, mod Djævelens uafladelige anfægtelse, verdens ondskab og kødets svaghed i kors og lidelse.*

v9 Vi beder om, at I med al visdom og åndelig indsigt må få fuld kundskab om Guds vilje

Det er den fornemste bøn og det vigtigste ønske. Når det er opfyldt, har det siden ingen nød. Men det hedder at fyldes, det vil sige, ikke alene med ørene at gribe og fatte denne erkendelse, men også blive rig deri, og alt mere og mere fuld deraf. I har nu gjort en god begyndelse og er skønne, unge, friske planter, men det er ikke gjort dermed, at man har begyndt, ej heller er det, om man har hørt og nu véd det, derfor straks udlært og udtømt. Det er en sådan ting, som man altid må drives og øves, så længe vi lever her, indtil det bliver ganske fuldkomment.

For at erkende Guds vilje består ikke deri, at man blot ved at tale om Gud, sådan som jøder og muslimer taler om ham, at han har skabt himmel og jord og givet loven. For disse er det ganske vist åbenbaret, hvad man af naturen kan vide om Gud ved skabelsens gerninger, Rom 1, 20., samt hvad det er Guds vilje, at vi skal gøre. Men da vi ikke gør det, så er vi ikke hjulpet dermed. Det bliver en tom og unyttig kundskab, hvis den står alene, som ikke virker Guds viljes fuldbringelse i os. Ja, det bliver omsider en fordømmelig kundskab om vor evige fordærvelse. *Til denne kundskab må der derfor komme en anden, hvis mennesket skal blive hjulpet.* Det er den, som Kristus taler om i Joh 6, 40: ”Min faders vilje er, at enhver, som ser Sønnen og tror på ham, skal have evigt liv.” Og i Matt 18, 14: ”Det er jeres himmelske faders vilje, at ikke en eneste af disse små skal gå fortabt.”

Fordi vi ikke har gjort hans vilje efter den første åbenbaring og derfor måtte være forstødte og fordømte under hans evige, utålelige vrede, så har han af sin guddommelige visdom og barmhjertighed fattet den rådslutning, at han vil lade sin enbårne søn tage vor synd og vrede på sig og blive et offer og betaling derfor, for at den utålelige vrede og fordømmelse kunne tages fra os, syndernes forladelse skænkes os og Helligånden gives os i vore hjerter, så vi kunne få lyst og kærlighed til Guds bud. Denne vilje har han åbenbaret ved den samme sin søn og befalet ham at forkynde den for verden, ligesom han også selv henviser os til sønnen, for at vi skal søge det hos ham, når han i Matt 17, 5 siger: ”Det er min elskede søn, i ham har jeg fundet velbehag. Hør ham!”

Denne erkendelse ville Paulus gerne skulle tiltage sådan i os, at vi blev rige og fulde deraf, det vil sige, ganske visse derpå. For det er en ypperlig og stor erkendelse, at et menneskeligt hjerte, som er født i synd, skal kunne være fast forvisset om, at Gud i sin majestæts og sit guddommelige hjertes afgrund endelig og uigenkaldelig har besluttet,

ligesom han vil have det modtaget og troet af alle, at han ikke vil tilregne, men tilgive synden og være nådig, samt skænke det evige liv, for sin kære søns skyld.

Sådan erkendelse og fast tro er ikke så hurtigt lært som andre ting, eller også som lovens erkendelse, der desuden er skreven i naturen; og hvor denne træffer hjertet ret, der bliver den alt for stærk, så mennesket kun alt for vel erkender og føler Guds vrede. Ja, dette er det, som allermest hindrer de kristne og hellige i at erkende Guds vilje i Kristus. Og foruden det, at hjertet og samvittigheden selv må erklære sig skyldig og bekende, at det har fortjent vrede og derfor naturlig forskrækkes og flygter for Gud, så puster også Djævelen til og skyder mennesket sine gloende pile i hjertet, med gruelige, tunge tanker. Han stiller det ikke andet for øje end idel forfærdelige billeder og eksempler på Guds vrede og opfylder det så ganske med denne erkendelse, at det ikke kan se eller tænke noget andet.

Denne erkendelse lærer man således kun alt for vel, så det falder mennesket tungt igen at glemme den ved Kristi erkendelse. Så hjælper også verden til med sit bitre had og giftige mordskrig over de kristne, som om de var de argeste mennesker og forbandede, fordømte Guds fjender, foruden at den også forarger de svage med sit eksempel. Desuden farer også vort kød og blod efter andre ting og holder os derved tilbage, sætter sin egen visdom og hellighed højt, så det kan høste ære og berømmelse eller leve sikkert i sin trods, gerrighed eller vellyst. Sådan er en kristen her alle vegne stedt i en stor og svar kamp og må stride både mod Djævelen, verden og sig selv, hvis han skal kunne komme til denne erkendelse.

Fordi nu denne evangeliets erkendelse er så vanskelig og fremmed for vor natur, så er det nødvendigt, at man med al flid beder om og tragter efter at blive stedse mere fuld deraf og ret nøje lære Guds vilje at kende. For vor egen erfaring vidner om, at hvor den kun bliver svagt eller ikke ret erkendt, der behøver kun en lille ulykke eller en ringe fare, nød eller forskrækkelse at møde mennesket, for at dets hjerte straks bliver bestormet med sådanne tordenslag: O ve, Gud er min fjende og vil ikke vide af mig!

Hvorfra kommer dette sørgelige ve-råb i en kristens hjerte over en lille ting? Var du her fuld af denne erkendelse, som du burde være, og som mange sikre, mætte ånder indbilder sig at være, så ville du ikke forskrækkes eller skribe sådan. Men når du bævende og skælvende råber: O herre Gud, hvorfor lader du dette overgå mig? Så har du jo endnu ikke erkendt Guds vilje, eller dog kun løseligt og svagt, for da er endnu dit ve-råb større end den glæde, som denne erkendelse, hvor den er stærk og fuld, bringer med sig. For den skal jo langt overveje, ja ganske og aldeles borttage og ophæve al frygt og forskrækkelse.

Lad os derfor lære heraf og med Paulus bede om dette, som for os og alle kristne er såre nødvendigt, at vi nemlig må komme til denne fulde erkendelse, det vil sige, ikke alene gøre en begyndelse og indbilde os, at det er nok dermed, eller stå stille, som om vi allerede havde grebet det. Det er ikke gjort dermed, at planterne er satte. De må også vandes og plejes både ved Guds Ord og bønner. Mod Djævelen, som dag og nat tragter efter at dæmpe og nedtræde sådanne planter, hvor han ser dem skyde op. Og mod verden, som alene søger og øver det modsatte af denne erkendelse og sætter sin visdoms og fornufts tanker imod den. Om derfor

Gud ikke her holdt sin hånd over os og styrkede sådan erkendelse, så skulle vi nok se, hvad Djævelen formåede, og hvor langt vore evner strakte sig.

Herpå viser Jobs Bog os et godt eksempel, idet den, ligesom i et smukt digt, fremstiller os, hvordan Satan kommer frem for Gud, og Herren siger til ham i Job 1, 8-11: »Lagde du mærke til min tjener Job? Hans lige findes ikke på hele jorden; han er en retsindig og retskaffen og gudfrygtig mand, der holder sig fra det, der er ondt.« Satan svarede: »Det er vel ikke uden grund, at Job er gudfrygtig. Har du ikke sikret ham og hans familie og hele hans ejendom på enhver måde? Du har velsignet hans arbejde, så hans hjerde breder sig ud over landet. Men ræk din hånd ud og rør ved alt det, han ejer. Så skal han nok forbande dig op i dit åbne ansigt!« Dertil bragte han det også siden, idet han fyldte ham, ikke alene med onde sår, men også med sine giftige pile og gruelige tanker om Gud.

Sådan siger også Kristus til Peter og de andre apostle i Luk 22, 31-32: »Satan gjorde krav på jer for at sigte jer som hvede; men jeg bad for dig, for at din tro ikke skal svigte.« Kort sagt: Hvis ikke Gud forhindrede ham, så ville han også omstyrte de største og stærkeste helgener.

Selv om vi derfor er kristne og har en begyndelse af denne erkendelse, så skal vi dog vandre i frygt og ydmyghed og ikke blive indbildske deraf, som de mætte og sikre ånder, der tænker, at de har udtømt alt på engang. De véd hverken mål eller ende på deres evner. Sådanne folk holder Djævelen af frem for andre; for han råder over dem, som han selv vil, og tilføjer også andre stor skade ved dem, ved deres lære eller eksempel, så også de bliver sikre og ikke betænker, at Gud kunne lade dem falde, og at Djævelen er dem så nær.

Her må man sandelig med alvor og flid omgås med Guds Ord og bede, at man ikke alene må lære Guds vilje at kende, men også opfyldes dermed, så enhver bestandig gå frem efter denne regel samt søger og higer efter at få stedse mere trøst og styrke mod al frygt og skræk og ikke lader sig hindre eller opholde deri af Djævelen, verden eller sit eget kød og blod.

For med denne erkendelses fylde forholder det sig sådan, at den, som har den, ikke bliver mæt eller ked deraf, men stedse lystigere og gladere og, jo længere desto begærligere og tørstigere derefter, som Skriften siger: »De, der drikker mig, tørster efter mere.« Sir 24, 21. For også de kære engle i himmelen blive ikke mætte deraf, men har sin evige lyst og glæde deri, at de må gennemskue det, som bliver os åbenbaret og prædikeret, 1 Pet 1, 12.

Har vi nu ikke denne hunger og tørst efter rigelig og fuldkommen at begribe dette (og det burde jo vi langt mere end englene have), indtil vi evindeligt kan skue det i hint liv, så har vi ikke mere deraf end et tomt skum, som hverken kan læske eller mætte, hverken trøste eller forbedre.

Men så denne hunger og tørst kan vækkes og forøges i os og den fulde erkendelse opnås, så gør Gud såre vel mod sine kristne, idet han tilskikker dem anfægtelse, trængsel og lidelse, som både bevarer dem fra at blive kødeligt mætte og lærer dem at søge trøst og hjælp. Sådan gjorde han tidligere i martyrernes tid, da han daglig lod dem forfølges og henrette ved sværd, ild, vand og vilde dyr. Førte dem sådan i en skole, hvor de måtte lære at kende Guds vilje og

frejdig udbryde: Nej, kære tyran, verden, Djævel og kød, du kan vel pine, slå, plage og forjage mig, ja, tage mit liv, men min Herre Kristus, det vil sige, Guds nåde og barmhjertighed, skal du ikke tage fra mig.

Sådan forstand og styrke gav den tro dem, at dette var Guds uforanderlige vilje og rådslutning, som ikke kunne rokkes, selv om han tilsyneladende viste sig alt andet end nådig mod dem, sådan som han jo også gjorde mod Kristus selv. Og ved denne troens øvelse og erfaring blev de da så styrkede, at de ligesom blev vant dertil og gik til døden med lyst og glæde. Hvoraf kommer et sådant frejdigt mod, også hos unge piger på tretten og fjorten år, såsom Agnes, Agatha, at de kunne stå så frimodig for den romerske dommer, ja spørge, når man førte dem til døden, som om de gik til en dans? Af intet andet end det, at den faste tro og visse erkendelse havde fyldt deres hjerte, at Gud ikke var vred på dem, men en nådig og barmhjertig Gud, som kun ville deres højeste, evige frelse og salighed.

Se, sådanne ypperlige, oplyste, stærke, behjertede mennesker har han frembragt ved at øve dem i kors og lidelse. Vi derimod, som ikke vil erfare dette, er så svage, kælne og dorske, at om vi blot få lidt røg i øjnene, så er glæde og frimodighed borte. Da er det forbi med Guds viljes erkendelse, og der høres ikke andet end idel ynkelige ve-råb. Sådan må det da også, som sagt, gå, når et hjerte er aldeles uforsøgt heri og uvant hermed.

Sådan gik det også med Kristi disciple i skibet. Da de så en stormvind fare frem, og bølgerne slog over skibet, glemte de i deres frygt og angst aldeles denne Guds vilje, skønt de havde den hos sig i og ved Kristus. Da var der kun ynkelige klageskrig, kun at de dog endnu i deres nød råber om hjælp: Herre frels os, vi forgår! På samme måde var der også i martyrernes tid mange blandt de kristne, som blev bange og i begyndelsen fornægtede, nogle af frygt for pinslerne, andre, fordi de så længe havde ligget i fængsel.

Derfor vil han, at også vi skal lære og vænne os til dette gennem anfægtelse og lidelse, så vi, når modgang trænger ind på os og hjertet begynder at pukke og råbe sit ak og ve, vi da kan stille det tilfreds og sige: Jeg kender Guds sind, nåd og vilje i Kristus, som han ikke vil forandre, fordi han har lovet mig ved sin søn og stadfæstet det ved dåben, at den, som ser og hører Sønnen, skal forløses fra synd og død og leve evindeligt.

Se, det er det, som Paulus her kalder at fyldes med Guds viljes erkendelse i Kristus ved troen på evangeliet, troen nemlig på syndernes forladelse, fordi vi hos os selv ikke har eller kan opfylde hans vilje i De Ti Bud. Denne tro er ikke en tom og ørkesløs tanke, men en levende, virksom ting, som består for Guds dom, kæmper med Djævelen og hersker over synd, død og liv.

Hvor nu sådan erkendelse eller tro findes, der bliver hjertet også optændt ved Helligånden, så det får lyst og kærlighed til Gud bud og begynder at holde dem. Det priser Gud med sin bekendelse og sit liv og bliver et tålmodigt, kyskt, tugtigt, sagtmodigt, mildt og venligt menneske. Et sådant menneske kaldes også retteligt opfyldt med sådan erkendelse, det vil sige, alle vegne rustet og styrket til at holde stand og vinde sejer mod kød, verden, Djævel og Helvede.

Deri består da også, som Paulus videre forklarer det, al visdom og åndelig forstand. Han mener ikke verdens visdom; for dens skyld behøver man ikke at stå i sådan strid eller have nogen sådan anfægtelse, for den omgås med ganske andre ting. Ej heller er det fornuftens visdom, som også formaster sig til at dømme om disse guddommelige ting, og dog aldrig kan få nogen ret forstand derpå. Selv om den hører dem, mister den dem dog straks og falder tilbage i sin tvivl og modløshed.

Men visdom betegner hos Paulus, når han sætter disse to ord ved siden af hinanden, netop evangeliets høje, hemmelige, skjulte lære om Kristus hvorved vi kommer til erkendelse af Guds vilje. Og ved et víst menneske forstås da en kristen, som forstår sig på og ved at tale, både om Guds vilje mod os, og hvordan vi i troen skal erkende den, tiltage deri og dernæst også leve derefter. Dette er en sådan visdom, som fornuften ikke har udtænkt, som ikke er opkommet i noget menneskes hjerte, og som ingen af denne verdens herskere har kendt, men den er åbenbaret fra himmelen ved Helligånden for dem, som tro evangeliet, som Paulus siger i 1 Kor 2, 6-12.

Til denne visdom hører også, for at den skal være hel og fuldkommen, det andet som han kalder forstand, det vil sige, en vedholdende agtpågivenhed i at beholde det, som man har modtaget. For om end et menneske har visdom, så kan det dog hænde, at han, under et godt skin bliver overilet af Djævelen med hastige indskydelser af skønne og kloge tanker eller med vrede, utålmodighed, ja endog med gerrighed og lignende fristelser. Derfor må han her være forsigtig og årvågen, at han kan vogte sig for Djævelens listige efterstræbelser og bestandig tage sin åndelige visdom med på råd i alt, hvad der møder ham, så han ikke må fanges i noget bedrag.

Det kalder Paulus og Skriften forstand. Den består altså deri, at man kan bruge visdommen ret og skønne, hvad der stemmer med den eller ikke. At man altså kan føre den ind i livet, rettelig skelne og bedømme alt, hvad der møder os under visdoms navn og skin, og således rustet væрге sig, så man aldrig handler med visdommen. Derfor må vi her stedse se på Guds Ord, stedse øve og drive det, så ikke Djævelen skal bringe os på vildspor eller sætte os blår i øjnene og således bedåre os, før vi véd af det. Dertil er han vel i stand og tragter derefter ved alskens midler og veje, hvis ikke mennesket vogter sig og tager Guds Ord med på råd, sådan som David med sit eksempel lærer os i Sl 119, 11: ”Jeg gemmer dit ord i mit hjerte, for ikke at synde mod dig.” Og v. 24: ”Ja, dine formaninger er min opmuntring, de er mine rådgivere.”

Det kan meget let hænde, at et menneske, selv om det hører og kender Guds Ord godt, når det enten lever i sikkerhed og bekymrer sig med andre ting eller også er anfægtet og slipper Guds Ord af syne, at det da kan bliver forført og bedraget ved Djævelens hemmelige rænker og listige anslag eller også fare sådan vild hos sig selv, at det mister sin visdom og ikke ved hverken at råbe eller hjælpe sig selv, endog i små og ringe anfægtelser. For både Djævelen og fornuften eller menneskelig visdom kan her disputere og gøre overmåde skønne slutninger, så man kan mene, at det er den rette visdom, skønt det dog ikke er det. En víst mand er snart

narret, et menneske kan snart fare vild og fejlet; også en kristen kan snart snublet, ja selv en ypperlig lærer og profet kan snart blive bedraget ved fornuftens skønne og kloge tanker. Derfor må man lære herpå og med al flid omgås med og betragte Guds Ord.

Derfor læser man også om Sankt Martin, at han ikke ville inddrage sig på at disputere med kætterne, alene af den grund, at han ikke under sådan trætte måtte blive foranlediget til at bruge spidsfindighed eller til at overliste og mestre dem ved fornuften, hvormed de alene smykkede og forsvarede sine påstande, sådan som verden altid gør mod Guds Ord. Sådan anfører også nu vore kloge papister, som de mener, særdeles skarpsindigt kirkens navn, for med det at stadfæste sin antikristelige vederstyggelighed og tyranni, og snakker om, at man ikke må gøre eller tåle nogen forandring i det, som overalt i kristenheden har været almindelig antaget. For man må jo tro, at den kristne kirke bestandig bliver styret af Helligånden, og man må derfor lyde og følge den.

Her hører du kirkens navn, hvormed din åndelige visdom lærer dig i den artikel: ”Jeg tror en hellig, almindelig kirke”. Men brugt og anvendt (ligesom de gør med Guds navn) til dermed at stadfæste pavedømmets løgn og afguderier. Derfor udfordres der forstand, det vil sige, en opmærksom og skarp dømmekraft, som kan skelne ret heri, så man ikke bliver bedraget ved en falsk visdoms navn og skin.

For hvis du her betragter tingene ret i Guds Ords lys, som heri er *rettesnor og prøvesten*, så kan du deraf dømme og bevise, at pavedømmet ikke er Kristi kirke, men Satans bande, fordi det er fuldt af åbenbart afguderier, løgn og mord og tilmed vil forsvare dette sit væsen. Det gør Kristi kirke ikke. Og der sker den vold og uret, hvis man vil påbyrde den, at den har besluttet, fastsat og befalet disse ting, og at den fordrer lydighed i det, som ikke stemmer med Guds Ord.

Også verden kommer nu til dags med sin visdom og klogskab og snakker om, at man bør henlægge al strid og uenighed i læren og troen og slutte forlig. Man burde, siger den, lade de lærde, vise, biskopper, kejser og fyrster komme til en enig slutning. Man burde vel give noget efter på begge sider, og det var bedre, at man gav efter og indrømmede enkelte ting, som man med god forstand og fortolkning kunne hjælpe på, end at man skulle lade komme så megen forfølgelse, blodsudgydelse, krig, samt gruelig og uendelig forvirring og forstyrrelse.

Men her mangler der også på forstand, for den viser af Guds Ord, at *Gud ikke vil have sådant flikværk, men at man skal holde læren, troen og gudstjenesten ren og pur efter hans Ord og ikke indblande menneskers påfund og egen klogskab deri.* Så giver også Skriften os denne regel: ”Man bør adlyde Gud mere end menneske”, ApG 5, 29.

Derfor må man her ikke se hen til eller følge, hvad menneskelig visdom eller råd foregiver, men have Guds vilje for øje, som er os åbenbaret i hans Ord, følge det og blive fast derved, det angår død eller liv, ondt eller godt. Opstår der da krig eller anden ulykke derved, så tal derom med ham, som vil og befaler, at man skal lære og tro sådan. For det er jo ikke vort eget værk, ej heller optænkt eller frembragt af os. Ej heller er vi kaldede til at disputere om hans vilje, om den er ret eller bør holdes.

Vil han derfor lade forfølgelse eller noget andet komme for at prøve de rette kristne og gøre dem erfarne og for at straffe de utaknemlige, så lad det ske. Hvis ikke, så har han vel så megen kraft i sin arm, at han kan opholde en sag, så den ikke går under, så man må se, at den er af ham. Det har han, Gud være lovet, hidtil gjort hos os og hjulpet os, så vore modstandere ikke have kunnet gøre med os, som de gerne ville. Men hvis vi havde veget for dem og adlydt dem, så var også vi blevet ført ind i deres løgn og i fordærvelsen. Sådan kan og ville han vel endnu gøre, hvis vi retskaffent og trolig omgikkes vor sag, befordrede og ærede Guds Ord og ikke blev utaknemlige eller søgte noget andet under Guds Ords skin og navn.

Dette siger jeg til et eksempel, så man må forstå, hvad Paulus kalder visdom og forstand til at erkende Guds vilje, og for at man må se, hvor nødvendigt det er at have begge dele, og at derfor i kristenheden ikke alene den lære drives, som giver visdom, men også den formaning, som giver forstand til i kampen og striden at bevare visdommen og værge sig dermed. For om den ikke blev sådan øvet og drevet, så ville vi blive bedraget ved falsk visdom og indbildning og tage skin og glimmer for guld, sådan som det stedse er gået mange i kirken.

Galaterne havde også modtaget den visdom af Paulus, at de alene ved trom på Kristus blev retfærdige for Gud. Men skønt de vidste dette, blev de dog bedraget og ville ganske have mistet deres visdom på grund af de falske apostles påstand, at man dog også måtte holde den af Gud givne lov, hvis ikke Paulus havde vakt deres forstand og derved igen draget dem ud af vildfarelsen. Korinterne kendte også af deres åndelige visdom artiklen om den kristne frihed, at afgudsofferet intet var. Men det var deres fejl, at de gik frem heri med uforstand og, mod visdommen, begyndte at bruge deres frihed kødeligt og dermed forargede andre. Her må atter Paulus minde dem om, at dette ikke stemmer med hans lære og visdom.

Herpå giver også Skriften mange eksempler, og især har vi et dette i 1 Kong 13, hvor der fortælles om en gammel profet af Juda kongerige, som åbent havde prædikeret for Jeroboam mod den afgudsdyrkelse, han havde oprettet, og stadfæstet sin prædiken og spådom med et under. Denne mand havde af Gud fået den befaling, at han for ingen pris skulle blive på det sted, ej heller spise og drikke der, men straks gå hjem igen ad en anden vej. Men på vejen lod han sig overtale af en anden profet, som sagde til ham, at Gud havde åbenbaret ham ved en trussel, at han skulle føre ham hjem med sig og give ham noget at spise og drikke.

Men da han sad til bords med ham, kom Herrens ord til den profet, som havde indbudt ham, og han forkyndte den anden, at han ikke skulle komme levende hjem igen. Da han nu drog sin vej fra ham, blev han undervejs dræbt af en løve, som dog blev stående ved hans lig og hans æsel uden at røre det, indtil den anden profet kom til og fandt løven ved siden af ham og førte ham hjem på hans eget æsel og begravede ham, samt befalede, at man efter hans død skulle lægge ham selv i den samme grav.

Det var Guds straf over denne profet, fordi han lod sig bedrage og ikke adlød den befaling, som Gud havde givet ham, skønt det ikke skadede ham til hans sjæl. Det viser Gud dermed, at han ikke bliver opædt, men forsvaret af løven. Hvad var det nu som fattedes denne profet? Ikke visdom, for han havde Guds Ord. Men forstand fattedes ham, idet han lod sig

bedrage derved, at den anden sagde, at han også var profet, og at Herrens engel havde talt med ham. *Han burde jo have holdt sig til det ord, som var ham givet*, og sagt til den anden: Er du en profet, nu vel, så vær en profet; men det har Gud befaleet mig, det véd jeg. Det vil jeg holde mig til, og derimod det hverken bryde mig om en engels eller Guds navn.

Sådan sker det også ofte, ikke alene under kampen med partierne om læren, men også i enhvers eget liv og sager i hans embede og regimente, at han undertiden snubler heri og støder an mod forstanden, hvis han ikke ser sig vel for eller giver agt på, hvordan hans mening, råd eller tanker stemmer med Guds Ords visdom, især når han af Djævelen eller andre bliver bevæget til vrede, utålmodighed, sørgmodighed, tungsindighed eller andre anfægtelser. Dette kan endog sommetider overgå dem, som er vel forsøgte og erfarne, så de endog i små anfægtelser farer vild, så de ikke kan råde sig selv.

Her er det nødvendigt, at mennesket ser sig om og ikke dømmes eller går frem efter sine egne tanker og følelser, men besinder sig eller lader sig sige og rådspørger Guds Ord. For når et menneske er anfægtet, så kan det ikke dømme ret efter sine egne tanker.

Derfor skal det ikke følge sig selv eller straks fare hen og slutte eller handle efter sine tanker, men have alt sådant mistænkt og vogte sig for Djævelens list, som vil lokke, friste, forskrække eller bedrøve mennesket med sine skønne argumenter. Det skal først rådføre sig med sin evangeliske visdoms forstand, hvad dets tro, kærlighed, håb, tålmodighed og med ét ord, Guds vilje alle vegne og i alle stykker rigelig lærer det, så det alene trakter efter og beder om, at det må fyldes med sådan erkendelse.

Derfor kalder Paulus det også åndelig visdom og forstand, som gør os vise og kloge mod Djævelen og hans anfægtelse eller snedige anløb, som Paulus kalder dem i Ef 6, 11, og både styrer og leder, føder og ledsager, lærer og beskytter os, så vi kan omgås ret i de åndelige sager, som angår troen og samvittigheden for Gud, så vel som i det ydre liv (hvor ingen fornuft kan råde og lære), sådan som Paulus herom videre siger:

v10 så I kan leve, som Herren vil det, på alle måder ham til behag, og bære frugt med alle gode gerninger, vokse i kundskab om Gud v11 og styrkes med al kraft ved hans herlige magt til al udholdenhed og tålmodighed. v12 Tak med glæde vor Fader, som har gjort jer duelige til at få del i de helliges arv i lyset.

Hvad det er at leve, som Herren vil, har vi hørt ovenfor i andre epistler, nemlig at have en sådan tro og med lære og liv bekende denne sin tro, som de, der er Herren værdige, og af hvem Herren kan rose sig, idet han siger: Det er mit folk. Det er kristne, som lærer og bliver ved det, som de i Ordet har lært, og erkender min vilje, samt gør og lider derfor, hvad de skal.

Dertil skal vor visdom og forstand i Guds erkendelse tjene og nytte, at vi blive sådanne mennesker, som er Gud til ære og lov, så han bliver prist ved os. Så vi altså lever Gud til fuldt behag eller i alle måder behager ham efter hans ord, så vi i vort livsførelse, stand eller befalede gerning ikke er ufrugtbare eller skadelige, som de andre falske kristne, hyklerne og

de vantro, men gør meget godt og er nyttige mennesker, til Guds riges ære. Og desuden skal vi stedse vedblive og vokse i den begyndte Guds erkendelse, så vi ikke lader os føre eller drive bort derfra ved Djævelens list, som altid og alle vegne sætter an på de kristne og ligeså ivrigt søger at få dem til at falde fra Guds Ord og vilje, som han i begyndelsen gjorde med Adam og Eva i Paradis.

Fremdeles: At vi kan blive styrkede, siger han, ved hans herlige magt, så vi kan holde stand i sådan kamp mod Djævelen, verden og kødet og vinde sejer. Dette formår vor egen eller alle menneskers kraft ikke. *Det må være hans egen guddommelige, herlige magt og kraft*, hvormed han overvinder Djævelen og indlægger sig ære og pris mod Helvedes porte. Det har også Kristus bevist ved sig selv, idet han tilintetgjorde alle Djævelens anslag og al hans magt, som han allermest forsøgte på ham, og beholdt sejer over ham.

Af denne kraft og magt må også vi blive styrkede i troen. Efter den må vi stadig tragte ved Guds Ords hjælp samt bede om, *at det ikke må blive ved begyndelsen, men at vi må trænge igennem og således blive alt stærkere og stærkere i hans magt*. Hvad vi gør, må vi ikke gøre af eller ved os selv. Ej heller rose os, som om vi selv havde gjort det, men i tillid til ham og hans styrke og hjælp. For det er sandelig ikke vor, men hans guddommelige magt og kraft, om nogen forbliver en kristen og i Guds erkendelse, ubedraget og uovervundet af Djævelen.

Men sådan at styrkes og vinde sejer, det må også, siger han, ske i al tålmodighed, for at I skal kunne udholde denne uafslættelige forfølgelse af Djævelen, verden og kødet. Ja, der udfordres ikke alene tålmodighed, men også udholdenhed. Denne adskiller han fra tålmodigheden som noget større og stærkere. For Djævelen har den art, at når han ikke kan overvinde et hjerte med selve lidelsen, så angriber han det med *lidelsens langvarighed*, så at det bliver for langt og for meget for tålmodigheden og ser ud, som om det ikke ville tage nogen ende. Deri viser sig hans knust og snedighed. Hvad han ikke kan udrette med anfægtelsens storhed og mængde, det gør han ved den uafslættelige vedholdenhed, så at han til sidst må gøre mennesket mat og træt og frarøve det alt mod og håb om sejr.

Derfor er foruden tålmodighed også udholdenhed nødvendig, som fast og stadigt holder stand i lidelsen og er sådan sindet: Du skal dog ikke kunne gøre mig det for langt eller for meget, selv og det skulle vare indtil verdens ende. Det er den rette og ridderlige, kristne styrke, som i kampen og lidelsen ikke alene kan udholde Djævelens store, mange og mange slags anløb, men også al deres langvarighed. *Men dertil behøver vi også allermest styrke og kraft fra Gud gennem bønnen*, for at vi ikke skal ligge under i denne svære kamp, men holde ud til enden.

Og denne tålmodighed og udholdenhed skal I have og øve, siger han, med glæde, så I under disse store, mange og langvarige anfægtelser ikke henfalder til tunge og sørgelige tanker, men er trøstige og glade, foragter Djævelen med alle hans og verdens plager og bulder. Glæd jer derover, at I kender Guds vilje i Kristus, og at I har hans kraft og herlige magt hos jer, og tvivl ikke om, at han jo dermed vil hjælpe jer igennem!

Til sidst siger han: Tak eller vær taknemlige, forglem ikke Guds usigelige velgerning og gave, som er skænket jer frem for alle mennesker på jorden. Glem ikke, hvorledes han har gjort jer så salige og friet jer fra syndens, dødens, Helvedes og Djævelens vold og magt (hvori I var nedsænkede og, hvis det havde stået til jer, evindeligt måtte være forblevet). Han har bestemt jer til den evige herlighed. I er medarvinger med alle hans hellige, som han har udvalgt til sit rige, og delagtige i alle evige, guddommelige, himmelske goder. Det skal I se hen til og betænke under jeres lidelse og kamp, at dette er jer bestemt og skænket som kampens løn. Derved skal I blive desto gladere og muntre til at kæmpe og lide derfor, så I også må komme til den fulde besiddelse og nydelse af det, som allerede nu med vished er tilegnet jer i Ordet og troen.

Men han kalder det de helliges arv i lyset eller de lyse helliges arv. Derved forstår han de retskafne helgener og skiller dem dermed fra de andre falske. Han sætter altså to slags helgener. Det ene slags udgør den store hob i verden, som også vil være hellig. Herhen hører især jøderne med deres hellighed efter loven. Desuden hele verden, filosoffer, akademikere med mere med deres retfærdighed. Disse er ikke lyse, men mørke, urene, besmittede helgener, ligesom han i Fil. 3, 8 anser sådan retfærdighed for skade og skarn.

Ligeledes findes der også blandt de kristnes hob, som har evangeliet, mange falske, hykleriske helgener, som også hører evangeliet og går til nadver, men forbliver i mørket og smager eller erfarer ikke hin visdom og forstand i Guds viljes erkendelse. Men de, som gennem anfægtelse øver sig i troen, kærligheden og tålmodigheden og erkender Guds store, ved evangeliet skænkede nåde og velgerning, de er og kan med al ære kaldes sådanne helgener, som hører til og allerede er gjort delagtige i det evige lys og den evige glæde i hans rige.

v13 Han friede os ud af mørkets magt og flyttede os over i sin elskede søns rige; v14 i ham har vi forløsningen, syndernes forladelse.

Her udfører han nu videre, hvorfor vi skal sige Faderen tak. Han forelægger os evangeliets hele prædiken og sum, som viser os, hvad vi har i Kristus. Og han beskriver både hans velgerning og hans person på det bedste og trøstigste. Men først, siger han, skal vi takke Gud allermest og uden ophør for denne evangeliets erkendelse og åbenbarelse.

For deri har vi ikke nogen ringe skat, ej heller et sådant gode, hvormed alt guld, sølv og al rigdom, glæde og trøst i verden og i dette liv kan sammenlignes. *Dette gode består i forløsningen fra den evige, ubodelige skade og fordærvelse under Guds evige, utålelige vrede og fordømmelse, hvorunder vi har ligget uden al hjælp og redning.* Ja, fanget i sådan blindhed og mørke, at vi end ikke selv vidste af denne jammer og derfor end mindre kunne trage efter eller finde råd og udvej til at komme ud deraf.

I stedet for har vi nu, uden vor forberedelse eller fortjeneste, råd eller gerning, ja uden at have tænkt derpå, af Guds grundløse nåde og barmhjertighed modtaget den forløsning, som er

syndernes forladelse. Hvor stor denne godhed og velgerning er, kan ingen tunge udsige, ja, intet menneske i dette liv forstå. I Helvede skal de ugudelige erfare det ved deres fordømmelse og den evige guddommelige majestæts og alle skabningers evige vrede. For de skal ikke kunne se på nogen af dem med glæde, men må uafslædig fyldes med hjertekval, skræk og fortvivlelse uden ende ved synet af dem.

Og skabningen vil heller ikke gerne se på dem, men gyser tilbage for dem, ligesom den med sit blik vil forfærde og fordømme dem. Dog har Gud af usigelig godhed befalet den, at den i dette liv skal være forgængeligheden underlagt, som Paulus siger i Rom 8, 20, og tjene sådanne, dog mod sin vilje. Den ængstes derved, ligesom en kvinde, der er ved at føde, og ønsker intet hellere end at befries fra den ugudelige, fordømte verdens tjeneste. Men den må have tålmodighed i håbet om forløsning, for Guds børns skyld, som endnu skal komme til Kristus og endelig blive bragt til herligheden. Ellers er den jo synden ligeså fjendsk som Gud selv.

Men fordi der er gået en evig og uforanderlig fordømmelsesdom over synden (for Gud kan og vil jo ikke være synden nådig, og altså bliver hans vrede evig og uigenkaldelig over den), så har denne forløsning ikke kunnet ske uden en skat og et vederlag, som kunne betale for synden, tage vreden på sig og således borttage og udlette synden. Det har ingen skabning formået. Her var derfor intet andet råd eller hjælp end dette, at Guds enbårne Søn måtte træde ind i vor nød og selv blive menneske, samt tage denne alvorlige og evige vrede på sig selv og give sit eget legeme og blod som et offer.

Dette har han af stor og uendelig barmhjertighed og kærlighed gjort mod os. Han har hengivet sig og båret den evige vredes og døds dom. Denne betaling, dette offer er for Gud så dyrebart og kosteligt, fordi det er hans enbårne, kære Søns, som med ham er i én guddom og majestæt. Han er derved blevet forsonet og tager nu til nåde og forlader alle dem deres synder, som tro på denne hans Søn.

Alene på denne måde nyder vi denne Kristi dyre betaling og fortjeneste, som af grundløs, usigelig kærlighed er os erhvervet og skænket, så vi her slet intet har at rose os selv af, men skal evindeligt med al glæde takke og love ham derfor, som har ofret så dyr en skat for at forløse os fordømte og fortabte syndere.

Hvor nu dette forløsningens hovedstykke, nemlig syndernes forladelse, findes, der følger også straks alt det, hvorved vor salighed bliver fuldkommen. For derved er også den evige død, som syndens løn borttaget og evig retfærdighed og liv skænket, som Paulus siger i Rom 6, 23: "Guds nådegave er evigt liv". For nu, da vi er forsonede med Gud og rensede ved Kristi blod, så er tillige alt, hvad der er i himmelen og på jorden, forsonet, som Paulus atter siger i Ef 1, 10, så skabningerne ikke er mod os, men forligte med os, og vore venner, som tilsmiler os, så vi har idel glæde og liv i Gud og hans skabning.

Det er og skal være evangeliets prædiken, som viser os både synd og forladelse, både vrede og nåde, både død og liv, hvordan vi har ligget i mørket og igen er forløste derfra. *For det er ikke evangeliets gerning, at det først gør os til syndere, ligesom loven, eller viser os,*

hvordan vi skal fortjene og erhverve nåde; men det viser os, hvordan vi, som allerede er fordømte under syndens, dødens og Djævelens magt, skal modtage og erkende den skænkede forløsning ved troen og derefter være taknemmelige derfor.

Videre beskriver nu Paulus, hvem den person er, hvis blod er udgydt for os, så vi må se, hvor dyr og stor sådan skat og forløsning er, at det nemlig er Guds Søns blod, hans, som er den usynlige Guds billede, som har været før alle skabninger, og ved hvem alle ting er skabt, det vil sige, som er sand, evig Gud med Faderen, så det i sandhed hedder og er Guds eget blod. Han lægger altså en tydelig og mægtig grundvold til artiklen om Kristi guddom. Men dertil hører en særegen prædiken.